

arallegim

ELS LLIBRES
I LES COSESIGNASI
ARAGAY

Quan els tsars no es deien Vladímir Putin

Quan Pau I (Pàvel Petròvitx) va accedir al tron de Rússia el 1796, Lluís XVI i Maria Antonieta, als quals havia conegut a París uns anys abans, ja havien estat decapitats. Però això no va pertorbar gaire el nou tsar, que va exercir el poder de forma absoluta i arbitrària, per no dir directament estrofolària i, esclar, sempre cruel. La novel·la breu *El sostinent Susdit* (Ed. Adesiara), de Iuri Tiniànov, porta fins a l'absurd l'atmosfera decadent d'aquell regnat. La ridiculització del poder omnipotent i del militarisme burocràtic el situen en la línia de dos contemporanis txecs, Jaroslav Hasek, amb el seu hilarant bon soldat Svejek, i naturalment Kafka i la denúncia del poder laberíntic.

El llibre, deliciós, ens arriba de la mà de Jordi Creus, que en firma la traducció i la introducció. El dit sostinent Susdit és un personatge que neix d'un error cal·ligràfic i que, tanmateix, acaba tenint una vida militar plena i triomfal. Fins i tot deixa descendència. Com que la còlera del tsar és terrible, les ordres, per irracionals que siguin, s'han de complir. I com que les veritats en un paper oficial són sempre veritats, encara que la realitat vagi per una altra banda, doncs ja hi som. "Si a l'alba de la humanitat les coses existien i els primers homes amb llenguatge els donaven nom, al cap de segles de cultura, amb l'exacerbació del llenguatge per la via de la creativitat, s'ha po-

ADESIARA

IURI TINIANOV RIDICULITZA EL PODER ABSOLUT I EL MILITARISME BUROCRÀTIC

gut invertir la situació: ara les paraules poden crear coses, persones, existències no existents", escriu Creus.

Tiniànov va escriure el conjunt de la seva obra després de la Revolució Russa. El 1919 havia entrat a treballar com a traductor i intèrpret de francès al Komintern i a partir del 1921 va donar classes a l'Institut Estatal d'Història de les

Arts. Quan ja s'havia fet un nom com a estudiós i escriptor, el 1930 va publicar *El sostinent Susdit*. Tot just començava la barbàrie estalinista (i la nazi, esclar), que acabaria, per exemple, amb la vida del seu amic i poeta Óssip Mandelxtam, mort al gulag el 1938. ¿Ho intuïa, tot el que estava venint, Tiniànov? ¿O era un ingenu?

El cas és que aquesta novel·la breu, que va ser portada al cinema (*El tinent Kigé*, 1933-34), malgrat estar situada en l'època dels tsars conté una forta crítica al poder absolut i burocràtic, un poder del qual Rússia encara no s'ha desempallegat. ¿Sobre quantes mentides de paper se sustenta Putin? ♦♦

UN TAST
DE CATALÀALBERT PLA
NUALART

Em sap tan(t) greu que jugui tan brut!

La locució *saber greu* ja apareix a les cròniques de Muntaner i Desclot i es manté molt viva a tot el Principat, però almenys en el seu ús més modern presenta una peculiaritat que l'ha feta objecte de controvèrsia i que crea alguns dubtes ortogràfics.

Un cop d'ull a Google permet constatar que per cada "saber tant greu" hi ha quatre "saber tan greu". El *tan* predomina perquè intuïtivament tendim a assimilar *saber greu* a locucions del tipus *parlar clar*, *cantar fluix*, *treballar fi*, *menjar sa*, *respirar fondo* o *jugar brut*.

Una fitxa de l'Optimot confirma aquesta anàlisi, que veu en *greu* un adjectiu utilitzat adverbialment, cosa que abona, implícitament, que calgui escriure *saber tan greu*. Però, de fet, hi ha una reveladora

asimetria entre *saber greu* i les altres locucions. Diem "Que clar que parla!" o "Que brut que juga!" però no diem pas "Que greu que (li) sap!"

Fabra era tan conscient d'aquesta asimetria que no es va poder estar d'afegir un incís gramatical a l'entrada *greu* del seu diccionari: "En l'expressió *saber greu*, avui, més que veure-hi la combinació d'un verb intransitiu i un adverb (*Que greu li sap!*), *greu* hi és tractat com un nom complement directe del verb *saber* (*Quin greu li sap!*)".

LA XIFRA DELS QUE ELS 'SAP TAN GREU' QUADRUPLICA LA DELS QUE ELS 'SAP TANT GREU'

Això explica que una cosa pugui saber *tant de greu*, *molt de greu* i *gens de greu* i que, ben al contrari, algú no pugui jugar *gens de brut* sinó *gens brut*. Fabra, malgrat que Coromines hi veu un vulgarisme, admet *tant de greu*, *molt de greu* i *gens de greu*. I tot plegat permet afirmar que la forma correcta és *saber tant greu* i no *saber tan greu*.

En valencià i altres parlars es diu més aviat *saber mal*, una locució que el DNV admet i el DIEC no. I en aquest cas jo sí que escriuria *saber tan mal*, perquè també diuen "Que mal que li sap!"

I acabo desmentint la creença bastant estesa que *saber mal* en castellà és una catalanada. Potser és d'influència catalana i segur que és menys usat que *lamentar* o *sentir*, però és del tot correcte. ♦♦

ELS MÉS VENUTS

CATALÀ

FICCIÓ

[1] **La pell de la frontera**
FRANCESC SERÉS
Quaderns Crema
316 pàgines i 22 €

[2] **La petita joia**
PATRICK MODIANO
Edicions Proa
122 pàgines i 16,50 €

[3] **Incerta glòria**
JOAN SALES
Club Editor
522 pàgines i 22,50 €

[4] **La vida lenta**
JOSEP PLA
Destino
360 pàgines i 21 €

[5] **Ànima**
WAJDI MOUAWAD
Edicions del Periscopi
442 pàgines i 19 €

NO-FICCIÓ

[1] **La formació d'una...**
JOSEP FONTANA
Eumo
485 pàgines i 25 €

[2] **El capital al segle XXI**
THOMAS PIKETTY
La Magrana
778 pàgines i 25 €

[3] **Els jueus catalans**
MANUEL FORCANO
Angle
382 pàgines i 18,90 €

[4] **És breu, la vida?**
SÈNECA
Adesiara
160 pàgines i 12 €

[5] **La finestra discreta**
ANTONI PUIGVERD
Librosdevanguardia
406 pàgines i 24 €

CASTELLÀ

FICCIÓ

[1] **Así empieza lo malo**
JAVIER MARÍAS
Alfaguara
534 pàgines i 21,50 €

[2] **El impostor**
JAVIER CERCAS
Mondadori
430 pàgines i 22,90 €

[3] **Como la sombra que...**
ANTONIO MUÑOZ MOLINA
Seix Barral
532 pàgines i 21,90 €

[4] **Niveles de vida**
JULIAN BARNES
Anagrama
144 pàgines i 14,90 €

[5] **En el café de la...**
PATRICK MODIANO
Anagrama
132 pàgines i 14,90 €

NO-FICCIÓ

[1] **El capital en el s. XXI**
THOMAS PIKETTY
Fondo Cultura Económica
664 pàgines i 29 €

[2] **De animales a dioses**
YUVAL NOAH HARARI
Debate
490 pàgines i 23,90 €

[3] **El cura y los...**
GREGORIO MORÁN
Akal
826 pàgines i 29 €

[4] **Terror y utopía**
KARL SCHLÖGEL
Acantilado
998 pàgines i 45 €

[5] **Andar, una filosofía**
FRÉDÉRIC GROS
Taurus
246 pàgines i 19 €

Rànquing setmanal de la llibreria La Central